

Slutrapport sept 2013 – dec 2014

Förslag på aktiviteter för framtiden

Projektstart den 1 september 2013.

Projektid 16 månader.

Parter i projektet är

Åre kommun, gymnasieskolan och

Arbetsförmedlingen,

Målgrupp 17-20 år i behov

av IT-kompenserande verktyg,

15 individer.

Åre gymnasieskola har ca 300 elever,

40 pedagoger, en specialpedagog, en

speciallärare och en Studie och

yrkesvägledare och två rektorer.

Övergripande mål

Att unga på väg ut i arbete/annan sysselsättning undviker glapp i stödåtgärder och ökar anställningsbarheten.

Sammanfattning

13 elever har deltagit i projektet. De har kartlagts i BAS-intervjumetod, (Bedömning för anpassningar i skolan). Varje elev har då fått välja verktyg att prova under några månader, exempelvis iPad med talsyntes för att läsa med öronen, kalender för att komma ihåg eller sittkuddar för att öka vakenhetsgrad och koncentration.

Eleverna har upplevt att de fått extra uppmärksamhet från personal på skolan och utifrån. Flera pedagoger upplever en ökad öppenhet hos eleven och att det är lättare att få kontakt. Besök på Arbetsförmedlingen upplevdes mycket positivt av både elever och personal och öppnade en dörr för fortsatt stöd efter skolavslutningen.

Tre elever slutade våren -14 de har inte följts upp på grund av tidsbrist för den personal som deltagit i projektet. Vi har saknat SYV-funktionen som kunde gjort en intervju med dessa elever samt ansvarat för en del av arbetet med att minska glappet mot de funktioner som kan stötta efter skolans slut.

Samtliga pedagoger och tränare vid skolan har erbjudits utbildning i programarbetslagen och enskilt om funktionsnedsättningar och i hur man stöttar elever. Specialpedagoger i projektet har fått utbildning i BAS-intervjumetod och i verktygen.

Erfarenhetsutbyten med Verktyg hela vägen, Strömsund och Birka folkhögskola har skett vid flera tillfällen. Samverkan med Hjälpmedelsinstitutet har skett vid fyra tillfällen. Samverkan också med Sannarpsgymnasiet i Halmstad och deras arbetsterapeut.

På övergripande nivå har samverkan med Arbetsförmedlingen och med arbetsgivare och andra aktörer inte kommit så långt, det återstår arbete kring detta. Även spridning av kunskap på fler nivåer både kommunalt och inom Arbetsförmedlingen behöver ökas.

Styrgrupp har gjort en implementeringsplan där det fortsatta arbetet ska bevakas av en grupp, sammankallande är rektor.

Konceptet Verktyg hela vägen

Det är viktigt att i den fortsatta implementeringen använda begreppet ”Verktyg hela vägen” men också viktigt att då hålla sig till konceptet.

Det finns vissa delar som måste göras för att få kallas ”Verktyg hela vägen”.

- Arbetet ska ske på både individuella och övergripande plan
- Bas-arbetsmetod ska användas
- Kompetensutveckling och spridning av kunskap ska ske
- Övergång till och samverkan med Arbetsförmedlingen är viktig.

Samordningsförbundet Jämtlands län kommer att följa arbetet med implementeringen av konceptet i framtiden men också med erbjudanden av vissa utbildningsinsatser och erfarenhetsutbyten.

DELMÅL 1,

Att 15 ungdomar lär känna sina styrkor och svagheter och med lämpliga verktyg/hjälpmedel, att utifrån ungdomars önskemål, stödja de ungas självständighet och möjligheter till fullständiga betyg.

Under hösten 2013 arbetade arbetsgruppen för att definiera målgruppen och välja ut elever till projektet. Efter att pedagogerna genomgått utbildning gjordes BAS-intervjuer. Genom BAS fick eleverna själva och pedagogerna syn på vilka områden som eleven mest behövde ha stöd för. Eleven fick själva bestämma vilket verktyg de ville börja prova och i vilka situationer de skulle använda det. Vissa rekommendationer från Specialpedagogerna och från projektledare förekom. Eleverna fick sedan prova verktyget i några veckor. Sedan ordnades ett uppföljande möte där även deras mentor deltog i vissa fall. Då fick pedagogerna återkoppling på vad som fungerat och ibland behövdes mer genomgång av verktygen. I slutet av vårterminen hade specialpedagog ett uppföljande möte med den elev som de gjort BAS-intervju med, för att bland annat se om verktyget eller något annat i vårt arbete haft någon betydelse. Pedagogerna i projektet arbetar för att eleverna ska lära känna sina styrkor och svagheter så att de kan få en säkerhet så att de kan berätta om den även när de ska söka arbete eller annan sysselsättning efter gymnasiet.

Verktyg

Följande verktyg har elever provat under projektiden.

- IPads används för att anteckna på, skriva arbeten i Pages och använda talsyntesen, den inbyggda eller ClaroSpeak, för att få uppläst text både på svenska och engelska. Göra presentationer för att redovisa sina skolarbeten. Använda Prizmo skannerapp.
- Fotografera lärares anteckningar på tavlan eller en motor som ska demonteras.
- iCloud-kalender som delas med mentor, för påminnelsestöd eller foto av schemat i telefonen.
- Telefon eller Mp3 spelare för att avskärma sig från störande ljud
- Legimus dvs. egen nedladdning av talböcker
- Sittkuddar för att klara att sitta still längre tid och koncentrera sig.
- Shake awake- klocka
- Stressless – tangles för att öka koncentration och vakenhet
- Skannermus för kortare skanningar

SUS

13 elever är inskrivna i SUS. Det har varit svårt att få detta att fungera. SUS-anmälningarna sågs som en jobbig uppgift för specialpedagogerna och de inskickade dokumenten hamnade på fel plats på Försäkringskassan vilket gjorde att de inte blev inskrivna när de skulle blivit det. Bättre rutiner för detta bör iakttas för kommande projekt.

Samtal med Arbetsförmedlingen

De elever som blev intervjuade under våren har alla varit till Arbetsförmedlingen på ett informationsmöte med arbetsförmedlare. Specialpedagogen följde med. Dessa möten uppskattades av alla elever, innan var vissa tveksamma för att gå dit.

Flicka, imsprk, som inte velat prova praktik under skoltiden förstår under besöket på AF att praktik kan vara ett sätt som kan leda till arbete sedan. Om man inte har arbetslivserfarenhet kan praktik ge en erfarenhet. Hon praktiserade under maj-juni på en förskola i kommunen. Vid första mötet skrev hon i sin handlingsplan att hon skulle träffa arbetsförmedlaren igen efter skolavslutningen.

Denna positiva upplevelse av att man kan få hjälp på Arbetsförmedlingen kan förhoppningsvis sprida sig till andra ungdomar utanför projektet. Även pedagoger och handläggare tycker att det varit bra med samarbetet.

- *Jag kan förbereda ungdomar bättre genom att själv kunna mer om Arbetsförmedlingen, säger specialpedagogen.*

Kontakt har under hösten tagits med Arbetsförmedlingen kring några elever som slutar skolan våren 2015 för att starta samtal kring hur de bäst kan stötta dem när de har slutat eller om de kan få något stöd redan innan skolan har slutat.

Under hösten genomförs några samtal med de elever som fick verktyg under våren. De ser som den viktigaste hjälpen de fått är att en lärare lägger in deras schema på söndagen. Vilket gör att de vet var de ska vara och när. Ibland läggs också påminnelser in.

Samverkan mellan de olika projekt som pågått på skolan

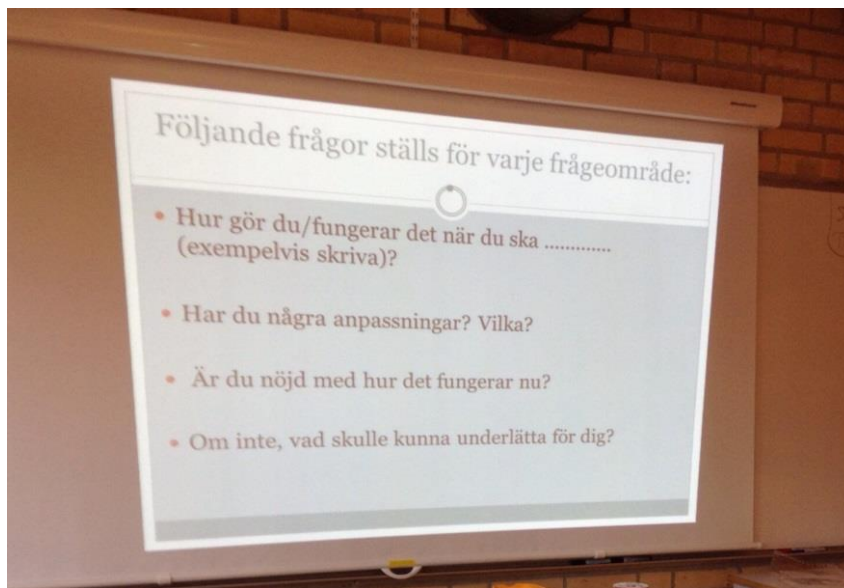
Vi har försökt samverka med de andra projekten som pågått på skolan, Plugin oh IM-yrk projekt. Ledare för de andra projekten har deltagit på våra möten vid något tillfälle och bl.a. kunde IM-yrk få ett bra tips från Arbetsförmedlingen om att det kommit en ny satsning på Yrkesintroduktion för personer mellan 15-24 år som är ett sorts lärlingssystem. Detta passade bra in som fortsättning på deras projekt. Plugin har i någon mån haft samma deltagare som Verktyg hela vägen och kring dessa har vi samverkat.

DELMÅL 2,

Att öka kompetens och spridning av kunskap hos de som möter dessa ungdomar i såväl skola som samverkansmyndigheter, arbetsgivare, politiker och föräldrar.

Utbildning BAS - intervjumetod

Pedagogerna och handläggare från Arbetsförmedlingen fick en utbildning i november 2013, i metoden BAS, bedömning av anpassningar i skolan. Helene Lidström, som varit med om att arbeta fram metoden, från Linköpings universitet höll i kursen.

Den genomfördes tillsammans med Strömsunds kommun och sammanlagt var det sju deltagare.

BAS är en metod att kartlägga en persons funktionsförmåga i olika situationer i skolan. Den innehåller 16 frågeområden och förhållningssättet är att personen får berätta hur det fungerar i olika situationer. Var de eventuellt har något stöd och hur det fungerar, och sedan om de vill prova något nytt stöd.

I kursen ingick en uppföljning efter årsskiftet via webben. Reflektioner från pedagogerna som då hade genomfört en BAS-intervju och handledning från Helene.

Under hösten har ett erfarenhetsutbyte arrangerats där Jämtlands pedagoger fick träffa arbetsterapeut Ingrid Andersson från Halmstad. Hon har gjort många BAS-intervjuer på den gymnasieskola som hon är anställd på. Hon delade med sig via ett Skype. Alla deltagare utbytte erfarenheter utifrån ett utvärderingsschema. Dagen stöttade deltagarnas upplevelse av att BAS är ett bra instrument men gav också tankar om förbättringar.

Utbildningar för samtlig personal vid Åre Gymnasieskola

Under vårterminen 2013 anordnades utbildning för samtlig personal, pedagoger och tränare vid gymnasieskolan.

Den har bestått av två föreläsningar om funktionsnedsättningar från Elevhälsans personal samt två workshops kring hur lärare kan anpassa sin undervisning och praktisk använda verktygen.

Samt en reflekterande uppföljning för all personal.

Personalen på skolan har höjt sin medvetenhet och kunskap i stort om funktionsnedsättningar och hur man kan stötta elever.

Under hösten kunde lärarlag boka in mer fortbildning och några har gjort det.

HTRL, Fordon och svenska-lärare har använt denna möjlighet.

Några lärare har bokat handledning utifrån enskilda elevärenden. Då har Monica Andersson träffat både lärare och elever.

Mentorer för årskurs ett erbjuds också att boka in en workshop för sina elever. Bara mentorerna på HTRL bokade in detta.

Det anordnades också ett Pedagogiskt café där lärare på frivillig bas kunde delta. Intresset var inte så stort.

För utförlig beskrivning av detta arbete kontakta projektledare.

Matilda Fransson, skolpsykolog 1

Hjälpmiddelsinstitutets konferens

"Varenda unge ska klara skolan" Stockholm 5 mars 2014

Deltog gjorde Lotta Vikström, Karin Jacobsson och Monica Andersson. Arbetsterapeuter från projekt Teknikstöd i skolan och kognitionsforskare vid HI delgav resultat och erfarenheter från projekt nationellt. I slutrapporten från Teknikstöd i skolan redovisas att genom små insatser förbättras många elevers situation.

Dokumentation från konferensen.

DELMÅL 3,

Skapa en samarbetsmodell för Arbetsförmedlingen och Åre gymnasieskola på både övergripande och individuell – deltagar/elevnivå

Styrgruppen har bestått av: projektledare, förvaltningschef skola, Arbetsförmedlingens chef, rektor för gymnasieskolan samt chef för Elevhälsan.

Arbetsgrupp har bestått av: projektledare, biträdande rektor för gymnasieskolan, handläggare Arbetsförmedlingen, specialpedagog och speciallärare.

Styr och arbetsgruppens övergripande arbete för samverkan har haltat något under projektet. Detta beror delvis på byte av personal, alla på övergripande nivå har bytts ut under projektiden. I däremot arbetsgruppen har alla utom rektor varit kvar

Därför återstår arbete kring struktur/ rutiner för övergripande samverkan mellan Arbetsförmedlingen – gymnasieskolan, exempelvis ett årshjul.

Kontakter med arbetsgivare har inte tagits.

Styrgruppen har diskuterat ett utökat nätverk mellan skola och de funktioner som finns för dessa ungdomar efter skolavslutning.

En första kontakt har tagits med projekt Fåkus för att se om projekten kunde knytas närmare varandra. Projektledare har också tagit upp detta med förvaltningschef som ser att det kanske kan knytas till funktion som ska ansvara för KAA, kommunens aktivitets ansvar för ungdomar.

Det har varit svårt att samla alla deltagare i arbetsgruppen eftersom en av pedagogerna var schemalagd på tider då arbetsförmedlaren hade lediga tider och tvärtom. Detta har gjort att gruppen inte kunnat träffas så ofta för att diskutera samverkan på organisationsnivå. På individuell nivå har samverkan fungerat mycket bra för de elever som fått information från Arbetsförmedlingen och där handläggare fått information om elever.

DELMÅL 4,

Att utforska och utnyttja erfarenheter från Strömsunds projekt Verkyg hela vägen

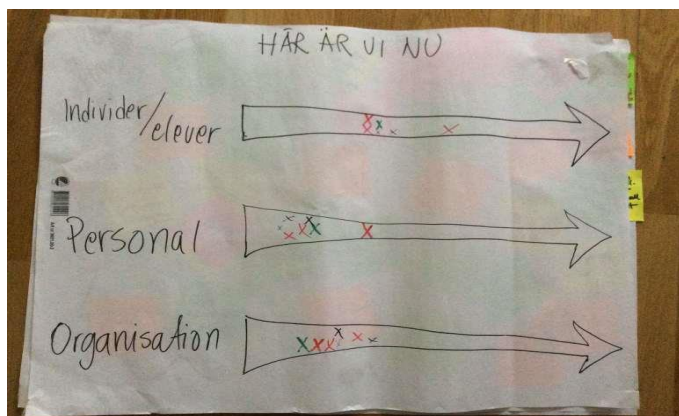
Detta har skett främst genom att samma projektledare arbetade i Strömsunds projekt. Men även vid den utbildning som anordnades i verkyget BAS, bedömning av anpassningar i skolan. Då det var tre personer, lärare och rektor, med från Strömsund fanns tillfälle att dela med sig av de erfarenheter de gjort under tidigare år. Både vad gäller intervjuemetoden och tankar kring arbete i projektet samt dokument som Strömsund skapat.

Uppföljning projekttiden 2013-2014

Uppföljning genomfördes under våren med arbetsgrupp och styrgrupp.

Gruppen fick göra en självskattning. Utifrån de delmål projektet har, skulle de bedöma hur långt processen hunnit vad gäller; eleverna, personal på skolan och organisatorisk samverkan.

Personalen i projektet bedömde överlag att processen inte hunnit mer än knappt halvvägs. I efterföljande diskussioner framkom dock att de flesta lagt sig väl lågt på skalan och tagit hänsyn till kvantitet och inte kvalitet.

- *För de elever som varit med har det haft stor betydelse men de är ju inte så många ännu.*
- *Det finns ju personal som förändrat mycket för eleverna men det är ju inte alla ännu.*

Det gjordes också en framåtsyftande övning där alla fick reflektera över det önskvärda tillståndet vad gäller stöd till unga med funktionsnedsättningar och samverkan mellan skola och stödfunktioner efter skolan. Och en med förslag på aktiviteter för hösten 2014.

Se bild på första sidan

Aktiviteten skapade energi och engagemang för framtiden.

Uppföljning personal på skolan

En liknande uppföljning gjordes också i juni 2014, med pedagoger och skolledare på skolan. Sammanfattningsvis är att projektets insatser varit uppskattade. Föreläsningarna får lite högre värden än workshops. Önskningarna inför framtiden handlar om att projektet bör fortsätta med både föreläsningar och workshops.

För längre beskrivning av detta arbete kontakta projektledare.

Reflektioner, december 2014

Från ledningsnivån

- Styra lärares fortbildning tydligare.
- Ser att det skett en utveckling för personalen och eleverna.
- Bra att samarbetet med Elevhälsan kommit igång genom de föreläsningar som genomfördes i projektet.
- Struktur behövs för att ta emot projekt.
- Flera olika projekt på skolan, vi borde kanske arbetat mer för att knyta ihop bättre.
- Inte tappa bort unga efter sommarlovet då de slutat skolan.
- Årshjulet ska arbetas fram.
- AF vill arbeta i skolan.
- Viktigt med info och spridning.

Från pedagognivå

- IT-pedagog bra att ha på skolan.
- Kunskap om tekniska verktyg har ökat.
- BAS, bra metod men man måste ta sig tid.
- BAS gjorde att vi lärde känna eleverna djupare, relationen skapade trygghet och förtroende.
- De utbildningsinsatser som genomförts har varit bra.
- Stigen till AF är upptrampad.
- Börjat närma sig ett gemensamt språk.
- Större medvetenhet kring olika funktionsnedsättningar.
- Vi har mött fler än de 13 basade eleverna och gett dem stöd i form av verktyg.

Samordningsförbundet

- Konceptet Verktyg hela vägen är bra, har fått det bekräftat
- Förändringsarbetet kräver kontinuerligt arbete framförallt på övergripande nivå.
- Viktigt med förankring och att avsätta tid.

Informationsspridning

Projektet har spridit kunskaper om funktionsnedsättningar, verktyg och om själva projektet Information till andra projekt i kommunen, IM-yrk, Fåkus samt Plugin.

Barn och utbildningsnämnden, Kent Henningsson HT -13.

Birka, Verktyg hela vägen.

På Samordningsförbundets verksamhetsdag, hösten -13 och hösten-14.

Samordningsförbunden nationellt.

Hjälpmedelsinstitutet, se nedan

Samarbete med Hjälpmedelsinstitutet

Det finns ett samarbete med Hjälpmedelsinstitutet och deras projekt [Vägar till arbete](#). Projektledare, Monica Andersson och projektstödjare Gunilla Kaev från Samordningsförbundet informerade på begäran från Anita Boman på Hjälpmedelsinstitutet om våra projekt både Strömsund och Åre.

Gunilla Kaev och Anna Strömstedt från Strömsund deltog i ett seminarie tillsammans med Anita Boman, Hjälpmedelsinstitutet vid en konferens för Samordningsförbunden nationellt i april. Där berättades om både Strömsunds och Åres projekt.

Under hösten 2014 deltog Gunilla Kaev och Monica Andersson i en mäsas riktad mot ungdomar i slutet av gymnasiet för att de skulle få kontakt med företagare. En hel del ungdomar besökte vårt bord.

Skolverket arrangerade en konferens för SYV, [Övergångar skola- arbetsliv](#) i Östersund november 2014 där Gunilla Kaev och Monica Andersson deltog med kort information om våra projekt och med ett bord där vi kunde ge individuell information.

Projektledarens reflektioner

BAS-intervjumetod

BAS-intervjumetod ger ungdomarnas egen bild av sin situation. Den skapar också en djupare relation mellan pedagog och elev som är trygghetsskapande. Den har också upplevts som värdefull då den utvecklade pedagogernas sätt att ställa frågor.

Den tar ca en timme att genomföra för att ge fördelarna så det krävs att specialpedagoger avsätter den tiden. Pedagogerna har också under projekttiden lärt sig att välja ut elever som passar för en BAS-intervju och vilka som kanske ska hänvisas till CRT för att få stöd där. Vårt mål var att intervjua 15 elever med hjälp av BAS och vi nådde 13. Detta beror till stor del på att vi kom igång sent. Kursen för pedagogerna i november och sedan fick vi vänta på iPads till februari. En annan svårighet har varit att få till mötestider med eleverna, extra svårt på Åre gymnasieskola eftersom de har skidelever som har träning och läger och att elever befinner sig i Åre på HTRL programmen.

Vi har dock nått fler elever med stöd och samtal.

När detta arbete införs på skolan kommer eleverna som intervjuas befinna sig i början av sin utbildning. Det kommer då att bli möjligt att genomföra och följa upp fler elever och göra en uppföljande BAS-intervju för att få en jämförelse på ett mer tydligt sätt hur elevernas situation har förändrats.

Verktygen

Det har haft stor betydelse att skolan genomfört en till en satsning så att alla elever arbetar på digitala verktyg. De elever som behöver ha tillgång till ett sådant för sitt lärande blir inte utpekade utan en i mängden som använder det verktyg alla andra använder. Lärare har

börjat använda digitala verktyg och på så sätt digitala texter och bilder/filmer i undervisningen, undervisningen har blivit mer visuell och lättare tillgänglig för eleverna.

För eleverna fungerar arbetet på iPaden med medföljande appar mycket bra. De har dock inte hunnit använda den speciellt länge eftersom vi valde ut elever från årskurs 3 för att i projektet kunna följa dem efter skolan.

För några av eleverna har det haft betydelse bara att få tillgång till en iPad.

– Jag har ju hela skolarbetet med mig hela tiden.

Förvånansvärt många gillar att sitta på sittkuddarna och kommer och frågar efter dem, exempelvis vid nationella proven.

Den uppmärksamhet eleverna får i projektet genom BAS- intervjun, tid med projektledare för genomgång av verktyg och besök på Arbetsförmedlingen har haft stor betydelse.

Kanske har de inte tidigare fått uppmärksamhet som syftar till att de ska bli självständiga och med ett verktyg få möjligheter att bättre klara framtiden.

Utbildningar

Många pedagoger fick erbjudandet att delta men alla har inte deltagit. Inte alla har förändrat undervisningssituationen och anpassat till eleverna. Frågan är hur många av pedagogerna som har förändrat sitt synsätt och utvecklat sin undervisning? Hur beskriver de lärare som inte förändrat något, problemet med att få elever godkända på kurserna? Vad och vem ska stödja dessa elever? Genom att fortsätta med utbildningar kommer kanske fler att förstå och våga anpassa undervisningen. Det är också en fråga för skolledningen att diskutera med varje enskild lärare.

Arbetsgruppens träffar, antalet för få?

Frågan är om samverkan påverkats av att arbetsgruppen inte kunnat träffas så ofta som tänkt? Det kanske inte ska vara så många möten med handläggare i början på projektet för att det då mest handlar om skolans arbete? Eller skulle det vara givande för handläggare att ta en större del i det arbete som genomförs på skolan, kanske ta del av vad eleverna får för stöd osv. Skulle samverkan eller samsynen öka? En fråga för framtida projekt är: hur mycket ska handläggare från Arbetsförmedlingen vara med på träffar?

Utökat nätverk

Idén kommer från Västra Götalands [Optimal samverkan](#) som arbetats fram och sammanställts av Pia Ekman. Gunilla Kaev och Monica Andersson har undersökt hur deras nätverk fungerar. Det består av specialpedagog, praktiksamordnare, handläggare vid FK och AF, AME, LSS-handläggare. De träffades två ggr/termin och planerade för individers framtid och stöd. De kunde lyfta frågor och funderingar utifrån sin yrkesroll och de individer de just då arbetade med.

Det finns tankar i Åre kommun att lyfta den här idén till någon av de samverkansgrupper som finns i kommunen vad gäller unga. Och att knyta ihop de projekt som pågått/pågår för

målgruppen. Detta kan kopplas till kommunens aktivitets ansvar för unga, tidigare KIA. Förvaltningschef skola arbetar vidare med frågan.

[Se mer information i bilaga 1.](#)

Ekonomi

Ansvar har under läsåret legat hos projektägaren men eftersom personal bytts ut på olika nivåer har inte kontrollen av ekonomin varit så god. Rekvisitioner har inte lämnats i tid till Samordningsförbundet. Det har varit svårt att ha överblick på hur mycket medel som använts. En rekommendation för kommande projekt är att projektledare anordnar avstämningsmöten med berörd personal.

Implementeringsplan

Styrgruppen beslutar att en arbetsgrupp ska fortsätta arbetet med Verktyg hela vägen efter projektet slut december 2014.

Gruppen ska innehålla följande funktioner:

rektor (sammankallande), specialpedagog, kontakt-psykolog EH, utvecklingspedagog, SYV och någon lärare som är mer IT- intresserad.

Arbetsförmedlingen och förvaltningschef bjuds in vid behov. Minnesanteckningar delas med dessa.

Dessa punkter är viktiga att bevaka:

- Uppföljning av de elever som varit med i projektet och slutat skolan, för att se om verktyg betytt någonting. Utse vem som ansvarar för detta.
- Att nå de lärare som inte deltagit i kompetensutvecklingsinsatsningen eller som behöver mer. Genom att någon person ansvarar för IT-verktyg och omvärldsbevakning och ges mandat att handleda kollegor och anordna kompetensutveckling.
- Öka samarbetet mellan olika delar av GY-skolan, Studion, IM, "Verktyg hela vägen"
- Fortsätta med BAS- intervjuer och det individuella arbetet
- Samverkan med funktioner som kan stötta efter skolans slut, individuellt plan
- Samverkan arbetsförmedlingen - gymnasiet på ett generellt plan med information och kunskap till alla elever.
- Undersöka möjligheterna till samverkan med arbetsgivare i kommunen.

Information om kommunens aktivitets ansvar

Beslut på [riksdagens hemsida](#). KAA innebär i korthet att

”En hemkommun ska löpande under året hålla sig informerad om hur de ungdomar i kommunen är sysselsatta, som har fullgjort sin skolplikt men inte har fyllt 20 år och inte genomfört eller har fullföljt utbildning på nationella program i gymnasieskola eller gymnasiesärskola eller motsvarande utbildning (aktivitetsansvar).

Hemkommunen har inom ramen för ansvaret uppgiften att erbjuda de ungdomar som berörs lämpliga individuella åtgärder. Åtgärderna ska i första hand syfta till att motivera den enskilde att påbörja eller återuppta en utbildning. Kommunen ska dokumentera sina insatser på lämpligt sätt.”

Från förslag till ändring i skollagen